

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO W GIMNAZJUM

Przedmiotowy system oceniania uwzględnia:

- I. Zasady oceniania.
- II. Kompetencje polonistyczne.
- III. Kryteria wymagań na poszczególne oceny.
- IV. Sposoby sprawdzania osiągnięć.
- V. Kryteria oceny wypowiedzi ustnych i pisemnych.

I. Zasady przedmiotowego systemu oceniania

1. Każdą ocenę opatrujemy komentarzem ustnym lub pisemnym. Komentarz zawiera informacje dotyczące tego, czego się uczeń nauczył i wskazówki, jak podnieść i doskonalić swoje umiejętności polonistyczne.
2. Prace klasowe i testy zapowiadamy z tygodniowym wyprzedzeniem.
3. Dłuższych, pisemnych prac domowych nie zadajemy z dnia na dzień.
5. Prace klasowe uczniowie piszą na papierze kancelaryjnym.
6. Prace klasowe wraz z testami przechowujemy w teczkach uczniowskich.
7. Uczeń ma obowiązek systematycznie prowadzić zeszyt przedmiotowy.
8. Pracą domową jest również przeczytanie lektury lub tekstu zamieszczonego w podręczniku. Za niewykonanie pracy uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
9. Tytuły lektur i przewidywane terminy omawiania podajemy uczniom na początku roku szkolnego.
10. Przed omawianiem lektury uczniowie mogą pisać test sprawdzający zakres znajomości treści.
11. Uczeń ma prawo dwa razy w semestrze zgłosić nieprzygotowanie do zajęć bez żadnych sankcji.
12. Mimo wykorzystanych szans, w pierwszym dniu po nieobecności spowodowanej chorobą lub przypadkiem losowym, uczeń nie ponosi żadnych sankcji z tytułu nieprzygotowania do zajęć.

Zasady poprawiania ocen cząstkowych

Uczeń może poprawić każdą ocenę wpisaną na czerwono, jeżeli w terminie nie przekraczającym 2 tygodni przygotowuje się do napisania pracy i zgłosi chęć poprawy nauczycielowi. Nauczyciel ustali dzień i godzinę dodatkowego, pozalekcyjnego spotkania. Po upływie dwóch tygodni możliwość taka wygasa. Poprawa będzie obejmowała przede wszystkim te zagadnienia, których uczeń poprzednio nie opanował.

Zasady sprawdzania i oceniania osiągnięć ucznia w przypadku jego dłuższej nieobecności

Uczeń, który z uzasadnionych powodów nie był obecny w szkole przez dłuższy czas, ustala z nauczycielem termin /nie dłuższy niż miesiąc i nie krótszy niż dwa tygodnie/ uzupełnienia zaległości, przedstawienia prac pisemnych i napisania sprawdzianów.

Sposoby dokumentowania osiągnięć uczniów

Wszystkie prace klasowe znajdują się w teczce przedmiotowej klasy.

Wybrane prace literackie, samodzielne opracowanie zagadnień, zagadki, krzyżówki znajdują się w gazetce szkolnej lub na tablicach znajdujących się w sali lekcyjnej.

Wymagania i zasady oceniania uczniów o szczególnych wymaganiach edukacyjnych

Uczniowie o stwierdzonych dysfunkcjach nie będą oceniani pod względem poprawności ortograficznej i graficznej we wskazanych przez specjalistów zakresach, jednakże warunkiem takiego postępowania nauczyciela jest samodzielna praca ucznia w domu i przedstawianie na badaniach kontrolnych w poradni dowodów w postaci wypełnionych zeszytów ćwiczeń (autorstwa Z. Saduś lub innych). Zasady te nie dotyczą sytuacji, w których znajomość określonych zasad pisowni wynika z ćwiczonych i sprawdzanych na bieżąco umiejętności gramatycznych /np. w klasie pierwszej - pisownia łączna i rozdzielna wyrazów z partykułą *nie*, pisownia imiesłów/.

Uczniowie, którzy wykazują szczególne uzdolnienia, będą dodatkowo oceniani za udział w konkursie polonistycznym, w wewnątrzszkolnych i zewnętrznych konkursach literackich, ortograficznych i recytatorskich. Zostaną również ocenieni za pracę w zespole redakcyjnym gazetki szkolnej, wykonanie pomocy edukacyjnych, przygotowanie referatów i prezentacji zainteresowań czytelniczych.

Waga poszczególnych ocen cząstkowych i ich wpływ na ocenę klasyfikacyjną

Ocena semestralna i końcowa będzie stanowić wypadkową wszystkich średnich ocen, jednakże zadecydują o niej przede wszystkim stopnie zaznaczone kolorem czerwonym, obrazujące poziom językowych, literackich i kulturalnych sprawności ucznia.

Zasady udostępniania do wglądu uczniom i ich rodzicom /opiekunom prawnym/ sprawdzonych i ocenionych pisemnych prac kontrolnych

W trakcie poprawy każdej pracy klasowej uczeń otrzymuje swój sprawdzian do wglądu. Rodzice mogą przejrzeć prace dziecka podczas spotkania z nauczycielem przedmiotu w trakcie zebrań lub w czasie indywidualnej konsultacji.

II. Kompetencje polonistyczne podlegające ocenie:

1. Słuchanie i mówienie.
2. Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury.
3. Tworzenie własnego tekstu.
4. Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku.
5. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.

III. Kryteria wymagań na poszczególne oceny

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto wykazuje się wiedzą i umiejętnościami znacznie wykraczającymi poza program nauczania.

1. Słuchanie i mówienie:

- Uczeń potrafi w trakcie zajęć zbudować i wygłosić kilkuminutową wypowiedź poprawną językowo i charakteryzującą się wysokim poziomem merytorycznym.
- Celnie argumentuje, wykazując się erudycją interdyscyplinarną.
- Jest laureatem szkolnych konkursów recytatorskich.
- Wykazuje się umiejętnością głosowej interpretacji tekstu w ramach konkursów zewnętrznych: recytatorskich, krasomówczych.

2. Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury.

- Samodzielnie i krytycznie analizuje i interpretuje teksty pozaprogramowe, dzieła ikonograficzne, muzyczne.
- Bezbłędnie odczytuje symbole kulturowe i aluzje literackie wpisane w teksty pozaprogramowe.

3. Tworzenie własnego tekstu.

- Podejmuje próby tworzenia wyżej zorganizowanych form wypowiedzi: eseju, recenzji.

- Tworzy własne teksty i publikuje je w gazetce szkolnej, na stronach internetowych lub w pismach młodzieżowych.
- Potrafi opracować projekt monograficzny lub badawczy.
- Podejmuje próby tworzenia własnych tekstów w ramach ogłaszanych konkursów zewnętrznych.

4. Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku.

- Współtworzy gazetkę szkolną, dokonując korekty językowej zamieszczonych w niej artykułów.
- Samodzielnie przygotowuje zadania konkursowe lub ciekawe ćwiczenia utrwalające kształcone umiejętności.

5. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.

- Zna zasady ortografii i interpunkcji i dokumentuje je bezbłędnym zapisem.
- Samodzielnie przygotowuje ćwiczenia, krzyżówki, diagramy.
- Jest laureatem szkolnych konkursów ortograficznych.
- Dokumentuje swą sprawność ortograficzną czołowym miejscem w konkursach zewnętrznych np. Powiatowym Konkursie Ortograficznym

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który w zakresie kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

1. Słuchanie i mówienie:

- Buduje logiczne, spójne i poprawne merytorycznie wypowiedzi na określone tematy.
- Dyskutuje, polemizuje, przytacza trafne argumenty na uzasadnienie własnego stanowiska
- Dostrzega problem, zgłasza propozycje rozwiązania, wyciąga wnioski.
- Wykazuje się bardzo dobrą znajomością wszystkich lektur programowych.
- Wygłasza z pamięci fragmenty prozy lub poezji, dokonując głosowej interpretacji poprzez odpowiednią barwę głosu i intonację.
- Samodzielnie i krytycznie analizuje i interpretuje teksty, posługując się terminologią z zakresu teorii literatury.

- Sprawnie posługuje się wymaganymi programowo formami wypowiedzi: opis, opowiadanie, charakterystyka, streszczenie, sprawozdanie, głos w dyskusji.
- Wygłasza przemówienia, stosując figury retoryczne.
- Stosownie do sytuacji buduje wypowiedzenia mające charakter: perswazji, parafrazy, komentarza.

2. Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury.

- Płynnie i bezbłędnie czyta, interpretując tekst poprzez właściwą intonację.
- Zna środki wyrazu typowe dla różnych dziedzin sztuki i umie odczytać ich funkcje.
- Potrafi krytycznie odczytać treść przekazów medialnych, w tym reklam.
- Sprawnie odczytuje informacje zawarte w aktach normatywnych, mapach, tabelach, wykresach.

3. Tworzenie własnego tekstu.

- Sprawnie redaguje pisemne formy wypowiedzi: notatka, opis, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, list, dziennik, pamiętnik, streszczenie, rozprawka, wywiad.
- Wprowadza cytaty i poprawnie je zapisuje.
- Tworzy wzorcowe teksty użytkowe: ogłoszenia, instrukcje, zawiadomienia, regulaminy, CV, list motywacyjny.
- Tworzy przypisy i bibliografię.
- Dokonuje oryginalnego przekładu intersemiotycznego dzieła literackiego, plastycznego i malarskiego.
- Sprawnie dokonuje różnorodnych operacji na tekście: streszcza, rozwija, dokonuje adaptacji, stylizacji, parafrazy.

4. Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku.

- Uczeń, tworząc teksty mówione i pisane, sprawnie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z zakresu:
  - fleksji (części mowy odmienne i nieodmienne, osobliwości w odmianie, funkcje części mowy),
  - składni (zdania, równoważniki, zdania pojedyncze, złożone, wielokrotnie złożone),
  - słowotwórstwa (budowa słowotwórcza wyrazu, złożenia, zestawienia, zrosty, wulgaryzmy, neologizmy, zapożyczenia),

- frazeologii (rozumie znaczenie związków frazeologicznych, stosuje je w różnych formach wypowiedzi),

- fonetyki;

5. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.

- Uczeń zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne i potwierdza to bezbłędym zapisem.
- Jest zwycięzcą szkolnych konkursów ortograficznych.

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który w zakresie kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

1. Słuchanie i mówienie.

- Słucha uważnie wypowiedzi i potrafi dokonać selekcji przekazywanych informacji.
- Tworzy poprawne składniowo i merytorycznie wypowiedzi wielozdaniowe.
- Bierze udział w dyskusji, popierając własne zdanie trafnie dobranymi argumentami.
- Poprawnie posługuje się wymaganymi programowo formami wypowiedzi.
- Dobrze zna treści lektur, wykorzystuje konteksty niezbędne do ich interpretacji.
- Bezbłędnie wygłasza z pamięci wiersze i fragmenty prozy.

2. Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury.

- Uczeń czyta płynnie i bezbłędnie, ze zrozumieniem.
- Zna środki wyrazu literatury, teatru, filmu, mediów i umie odczytać ich funkcje.
- Czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, symbolicznym i przerośnym.
- Dostrzega konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury.
- Dostrzega wartości wpisane w teksty kultury.

3. Tworzenie własnego tekstu.

- Poprawnie redaguje pisemne formy wypowiedzi: opis, opowiadanie, streszczenie, rozprawka, sprawozdanie, charakterystyka, pamiętnik, wywiad.
- Tworzy teksty użytkowe: regulamin, list motywacyjny, list otwarty.

- Umiejętnie dokonuje operacji przekształcenia tekstu: streszcza, rozwija, dokonuje adaptacji i stylizacji.
- Dokonuje przekładu intersemiotycznego dzieła literackiego plastycznego i muzycznego.
- Świadomie i sprawnie posługuje się groteską, absurdem, komizmem, patosem tworząc własne teksty.

4. Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku.

- Uczeń, tworząc własne teksty, sprawnie posługuje się wiedzą z zakresu:
  - fleksji (zna odmienne i nieodmienne części mowy i ich funkcje w zdaniu).
  - składni (stosuje różne rodzaje wypowiedzeń i umie je nazwać).
  - słowotwórstwa (złożenia, zrosty, zestawienia, neologizmy, zapożyczenia).
  - frazeologii (zna znaczenie powszechnie przyjętych frazeologizmów i poprawnie je stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych).

5. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.

- Zna reguły ortograficzne i interpunkcyjne, dopuszcza się jeden błąd ortograficzny w tekście dyktanda.
- Zna mechanizm procesów fonetycznych (upodobnienia, uproszczenia, utrata dźwięczności w wygłosie wyrazu) i dokumentuje to bezbłędnym zapisem.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który w zakresie kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

1. Słuchanie i mówienie:

- Słucha uważnie wypowiedzi i dokumentuje to, wskazując główną myśl i odpowiadając na pytania
- Zna treść lektur, umie odtworzyć najważniejsze wydarzenia.
- Buduje krótkie, logiczne wypowiedzi na temat lektury, filmu, różnych problemów codziennego życia, posługując się pojęciami literackimi i kulturowymi.
- Potrafi określić swoje stanowisko i uzasadnić je.
- Wygłasza z pamięci fragmenty prozy i poezji.
- Umie zadawać pytania, znając wartość pytań otwartych i zamkniętych.

- Odróżnia fakty od opinii.
- Mówi w sposób zgodny z ogólnopolską normą wymowy.

2. Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury.

- Potrafi odczytać znaczenie dosłowne i przenośne związków i wyrażeń wpisanych w teksty kultury.
- Czyta płynnie, ze zrozumieniem.
- Zauważa i prawidłowo odczytuje intencje nadawcy (manipulację, perswazję).
- Dostrzega konteksty: biograficzny, historyczny i aksjologiczny i potrafi je wykorzystać do interpretacji tekstów kultury.
- Zna środki wyrazu właściwe różnym tekstom kultury i umie je nazwać.
- Odczytuje bliskie mu wartości wpisane w teksty.

3. Tworzenie własnego tekstu.

- Redaguje krótkie teksty w formach wypowiedzi określonych w podstawie programowej.
- Przestrzega zasad organizacji tekstu (wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity).
- Potrafi przekształcić tekst streszczając, rozwijając lub zapisując go w formie planu.
- Tworzy teksty użytkowe: instrukcje, zawiadomienia, ogłoszenia o pracę, ogłoszenia drobne, podanie, telegram, CV, list prywatny, tekst życzeń.
- Podejmuje próby przekładu intersemiotycznego dzieł literackich, malarskich i muzycznych.

4. Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku.

- Uczeń, tworząc różne formy wypowiedzi, posługuje się wiedzą z zakresu:
  - fleksji (części mowy odmienne i nieodmienne),
  - składni (zdania pytające, oznajmujące, rozkazujące, złożone, równoważniki zdania, wypowiedzenia wielokrotnie złożone),
  - słowotwórstwa (wyrazy podstawowe, pochodne, budowa słowotwórcza wyrazu, zapożyczenia, wulgaryzmy, synonimy, antonimy, homonimy),
  - frazeologii (zna znaczenie popularnych mitologizmów, wyrażeń i zwrotów zaczerpniętych z Biblii i świadomie stosuje je w swoich wypowiedziach).

5. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.

- Zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne, dopuszcza się dwa błędy ortograficzne.
- Poprawnie przenosi wyrazy.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który w zakresie kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

1. Słuchanie i mówienie.

- Słucha uważnie krótkiej wypowiedzi i dokumentuje to odpowiedzią na pytanie.
- Rozumie mowę ciała (język niewerbalny).
- Samodzielnie buduje jedno lub dwuzdaniowe wypowiedzenia na temat lektur, zjawisk kulturowych, zainteresowań.
- Wygłasza z pamięci krótkie teksty poetyckie i fragmenty prozy.
- Zna problematykę lektur i dokumentuje to odpowiadając na pytania.
- Przy pomocy nauczyciela tworzy wypowiedzenia wielozdaniowe.

2. Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury.

- Czyta płynnie, aczkolwiek zdarzają się nieliczne błędy.
- Potrafi odczytać znaczenie dosłowne i symboliczne niektórych wyrażen i zwrotów.
- Odczytuje treści przekazów medialnych i innych tekstów kultury.

3. Tworzenie własnego tekstu.

- Podejmuje próby redagowania tekstów w formach wypowiedzi określonych w podstawie programowej.
- Zna zasady organizacji tekstu pisanego i stara się je stosować.
- Potrafi zredagować niektóre teksty użytkowe.

4. Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku.

Uczeń, tworząc własne teksty, posługuje się wiedzą z zakresu:

- fleksji (stosuje poprawne formy wyrazów, rozwija tekst, dodając do rzeczowników i czasowników właściwe określenia),

- składni (przekształca tekst, tworząc ze zdań pojedynczych- złożone, z równoważników- zdania, z konstrukcji czynnych- bierne),

- słowotwórstwa (stosuje synonimy, wyrazy nacechowane emocjonalnie).

5. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.

- Zna zasady ortograficzne i interpunkcyjne, dopuszcza się pięć błędów ortograficznych w tekście dyktanda.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który w zakresie kompetencji polonistycznych nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

IV. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

Osiągnięcia uczniów sprawdzane są w następujących zakresach:

Stylistyczne prace klasowe /wypracowania/

Oceny wpisywane na czerwono

Sprawdziany literacko — gramatyczne, gramatyczne i testy czytania ze zrozumieniem, testy ze znajomości lektur

Oceny wpisywane na czerwono

Sprawdziany ortograficzne

Oceny wpisywane na czerwono

Krótkie prace pisemne w zeszytach

Oceny wpisywane kolorem czarnym lub niebieskim

Wypowiedzi ustne na określony temat lub krótkie odpowiedzi pisemne

Oceny wpisywane kolorem czarnym lub niebieskim

Aktywność na lekcji

Oceny wpisywane kolorem czarnym lub niebieskim

Recytacja poezji i fragmentów prozy

Oceny wpisywane kolorem czarnym lub niebieskim

Inne /np. umiejętność pracy w zespole, redagowanie gazetki szkolnej, samodzielne notatki z lekcji, samodzielne odszukiwanie informacji w różnych źródłach, udział w dyskusji, aktywność/

Oceny wpisywane kolorem czarnym lub niebieskim

V. Kryteria oceny wypowiedzi ustnych i pisemnych.

Wypowiedzi ustne oceniane są według kryteriów:

- Zgodność z tematem i stopień rozwinięcia.
- Kompozycja (spójna, poprawnie zbudowana wypowiedź).
- Poprawność językowa (bogate słownictwo, związki frazeologiczne, synonimy, poprawne formy gramatyczne, właściwe akcentowanie).
- Tempo mówienia (wypowiedź płynna, odpowiednia intonacja).

Kryteria oceny **prac pisemnych**

1. Treść

- a) zrozumienie polecenia
- b) zgodność z tematem
- c) ciekawy pomysł
- d) rozwinięcie tematu (w ramach określonej koncepcji jego ujęcia realizowanej przez ucznia)
- e) trafny i celowy dobór przykładów.

2. Kompozycja

- a) budowa pracy spełnia wymogi wybranej formy wypowiedzi
- b) tekst spójny i logicznie zbudowany.

3. Język

- a) bogactwo słownictwa
- b) poprawnie budowane i zróżnicowane składniowo zdania
- c) poprawność fleksyjna
- d) styl adekwatny do formy wypowiedzi.

4. Ortografia i interpunkcja

5. Zapis

- a) pismo (czytelność, wielkość liter)
- b) akapity,
- c) margines,
- d) tytuł.